

Wycofywanie norm w systemie normalizacji dobrowolnej

Stanowisko Polskiego Komitetu Normalizacyjnego

Publikujemy stanowisko Polskiego Komitetu Normalizacyjnego dotyczące wycofywania norm technicznych w systemie normalizacji dobrowolnej. Ponieważ sprawa wycofywania norm wywołuje wśród ich użytkowników wiele kontrowersji, często jest kojarzona z unieważnieniem lub zastępowaniem, PKN wyjaśnia te złożone zagadnienia. W związku z wejściem Polski do Unii Europejskiej na Polski Komitet Normalizacyjny został nałożony obowiązek wprowadzenia do zbioru polskich norm (PN) wszystkich norm europejskich (EN). Taki warunek stawiają polskiej normalizacji europejskie organizacje normalizacyjne – Europejski Komitet Normalizacyjny (CEN) i Europejski Komitet Normalizacyjny Elektrotechniki (CENELEC). Dlatego normom europejskim należy nadać status norm krajowych (PN-EN) oraz wycofać ze zbioru PN normy sprzeczne z wprowadzonymi EN. Mamy nadzieję, że Czytelnikom, równocześnie użytkownikom norm, zamieszczony tekst wyjaśni ten skomplikowany problem.

Na podstawie Ustawy o normalizacji (z 3 kwietnia 1993 roku) wprowadzony został w Polsce system normalizacji, zakładający dobrowolność stosowania norm. Norma jest dokumentem normatywnym, stanowiącym uznaną regułę techniczną odzwierciedlającą aktualny stan wiedzy technicznej; jest opracowywana z uwzględnieniem konsensu – przez i dla zainteresowanych środowisk.

Ze względu na rosnące znaczenie procesów regionalizacji i globalizacji, w tym zmierzających do niwelowania barier w handlu, zauważa się ograniczanie tworzenia norm krajowych tzw. własnych, będących odzwierciedleniem krajowego poziomu techniki, na rzecz angażowania się w opracowywanie – a następnie wprowadzenie do norm krajowych – norm regionalnych i międzynarodowych, prezentujących, potwierdzony konsensem, poziom techniki właściwy dla skali regulacji normalizacyjnej.

Dynamiczny proces postępu naukowo-technicznego rzutujący na poziom rozwiązań normalizacyjnych powoduje konieczność zastępowania norm dotychczasowych normami o aktualnym poziomie techniki lub odpowiadającymi aktualnym potrzebom rynku lub współpracy regionalnej, bądź międzynarodowej; powoduje także dezaktualizację niektórych tematów objętych normami, jak również konieczność wprowadzania nowych tematów dotychczas nie objętych normami.

Konsekwencją tej sytuacji jest potrzeba wycofywania norm:

- z zastąpieniem – w przypadku nowelizacji norm lub opracowania normy o innym zakresie, której temat jest szerszy od normy dotychczasowej, bądź na skutek wprowadzenia normy europejskiej lub międzynarodowej, co jest związane z koniecznością wycofywania zastępowanych krajowych norm sprzecznych;

- bez zastąpienia – w przypadku utraty aktualności normy.

Wycofanie normy może być także konsekwencją porządkowania zbioru norm i dotyczyć sytuacji, gdy na ten sam temat istnieje w zbiorze norm aktualnych więcej niż jedna norma (o tym samym lub innym numerze).

Wycofanie normy oznacza w każdym przypadku wyłączenie normy ze zbioru norm aktualnych.

Faktu dezaktualizacji normy nie należy wiązać z prawnym zakazem stosowania normy wycofanej.

W systemie normalizacji dobrowolnej nakaz lub zakaz stosowania normy nie wynika bezpośrednio ze statusu normy (norma jest dokumentem do dobrowolnego stosowania), lecz z charakteru powołania się na normę w przepisie prawnym, a w szczególności z mocy i dokładności tego powołania (w sprawie powoływania się na normę w przepisie – patrz PN-EN 45020 :2000, r.11). Odnosi się także do sytuacji wskazującej na konieczność stosowania normy, ze względu na sposób jej normatywnego powołania w innej normie.

Powołanie się w sposób datowany na normę (w przepisie, normie) oznacza odniesienie się do konkretnej publikacji normy (identyfikowanej numerem referencyjnym) i zachowuje aktualność do czasu zmiany tego powołania. Gdyby tak powołana norma została jednak wycofana, to niezbędne jest zapewnienie możliwości korzystania z niej (zapewnienie publicznej dostępności).

PKN zapewnia dostępność do każdej normy, bez względu na jej aktualność, ale nie decyduje o obowiązku czy konieczności stosowania normy.

Jako zasadę normalizacyjną przyjmuje się, że w nowo podejmowanych pracach normalizacyjnych nie należy się powoływać – w szczególności normatywnie – w sposób datowany na normę wycofaną, byłoby to bowiem sprzeczne z charakterem normy jako nośnika i popularyzatora postępu naukowo-technicznego. Zakłada się również, że istniejące w normach powołania na normy wycofane powinny być korygowane w trakcie aktualizacji normy zawierającej takie powołania.

Uwagi odnośnie do ogłaszanego publicznie (w miesięczniku „Normalizacja” i w Internecie) zamiaru wycofania Polskiej Normy (PN) może zgłosić – w ramach ankiety powszechnej – każdy zainteresowany. Gdy przeznaczona do wycofania Polska Norma dotyczy ochrony życia, zdrowia, środowiska, mienia oraz bezpieczeństwa pracy i użytkownika, zamiar wycofania PN jest dodatkowo przedstawiany do opinii właściwym ministrom. Ostateczną decyzję w sprawie wycofania PN podejmuje Polski Komitet Normalizacyjny.